شیوەنی دوای هەڵبژاردن.. عەلی مەحمود محەمەد

هەموو خەریکی سەیرکردنی ئەو مەهزەلە ئاست نزمەین بە ناوی بانگەشەی هەڵبژاردن لە کوردستان دەگوزەرێت, قسەکەرەکان هەموو بە بەرنامەن, مام ڤاندام لە چاویانەوە چومسکییە, تەنها کاندیدی کابرای قەبرستانەکە بۆ هەڵبژاردن بەرنامەی هەیە, ئەویش قەبرمان بۆ دوای ژیان پێشکەش دەکات, ژنیشمان کاتێك بۆ دەنێت ڕۆژی 3 جار لە چیای هەڵگورد سەرکەوین, ئەوجا دەبێت شەو بدەینە دەم ڕۆژەوە, هەناسە دانیش تەرك بکەین, چونکە کاتەکە هێشتا بەش ناکات ئەگەر بە هەڵوەڵەش سەرکەوین, دووجاری پێ ناکەینەوە.
بیست ڕۆژی خۆشمان بردە سەر, نمایشەکان گاڵتە جاڕی بوون, جنێوی کۆمێنتەکانی تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانیش لە جوتکەکان خۆشتر بوون.
نەنکم یادی بەخێر زۆری لە ژیان بینیبوو دەیووت دوای هەموو پێکەنینێك گریان هەیە, منیش ئەو ترسەم هەیە و دەمەوێت لە سیناریۆکانی گریانی دوای هەڵبژاردنەکەوە دەست پێبکەم.
روژ 21ی ئۆکتۆبەرە, خەڵك هێشتا زەرینەی مەری مەرەکەبی دەنگدان بە پەنجەیانەوەیە, وردە وردە سندوقەکان گەڕاونەتەوە بۆ ئەلبیسەو سایلۆکە, هەندێك گەنج بەردەم ئەو جێگایانەیان گرتووە بۆ داکۆکی لە دەنگەکانی ئێمە, لە سەرەوەش بنەماڵە ناسیاسییەکان کە هەڵبژاردن بە بەش و پشکی ئەوان کراوە, خەریکی سات و سەوداو پەیوەندیکردنن, هەیە بە بەشی خۆی ڕازییەو هەشە ناڕازییە, هەندێك سیاسیش کە پێشتر هەڵتۆقیبوون, مام خدر رووسی لە تەنیشت بارەگاکەی خۆی ریزیان دەکات و دەیانکاتە ڕەقەم, ئاخر ئەو کەسانەی هیچ بیروباوەڕێکیان نەبێت و ئەلتەرناتیفی گونجاوی ئێران و تورکیا نەبن, چەندە خۆیان لە گەورە بووبێتەوە, لە تاقیکردنەوەی وادا یەکجار شانسیان دەبێت تاقیبکەنەوە, کە کەت وەك هەولێرییەکان دەڵێن ئیتر هەڵساندنەوەی موستەحیلە.

دوو سیناریۆ

هەڵبژاردنی هەرێمی کوردستان دوای هەڵبژاردنەکانی دیالەو موسڵ و کەرکووك دێت کە تەرزێکی دیکە لە سیناریۆی سیاسی هێنایە پێشەوە, سیناریۆیەك لە مەتبەخی ئێران ئامادە کرابوو, دووریش لە جوگرافیاو ناوەندە شەرعییەکان یەکلا کرانەوە, تیایدا لە هەرسێکیان تورکیا تۆ درایە دەرەوەی دەسەڵاتز

ئەم هەڵبژاردنە بەشێوەی سەرەکی نەك هەموو, ململانێی گەل و نا گەل نەبوو, ململانێی بنەماڵەکان بوو لە سەر نوێنەرایەتی ئێران و تورکیا لە کوردستان, بۆ وەکالەت وەرگرتن بوو, ملمڵانێ بوو بۆ پشکەکانی ئێران و تورکیا لە هەرێمی کوردستان.

تورکیا سێ برین لە جەستەیەتی, دیالەو موسڵ و کەرکوك, دەرکردنی لە هەولێـرو دهۆك تەڵقەی رەحمە بۆ ئەو لە عێـراق کە زیـاتر لە چـوار سەدە لە ژێر هژمۆنیای ئەودا بووە.

هەر یەکێك لەو دوو وڵاتە چەند هێزێکی سیاسی نوێنەرایتییان دەکەن, پارتی و یەکگرتوو و بزووتنەوەی ئیسلامی نوێنەری تورکیان و ینك و هەوڵوێـسـت و کۆمەڵ و گۆڕانـی گەڕەکـی گـردەکە و سۆسیالسـتـیش نـوێنەرایەتی ئێـران دەکەن, تەنـا نەت کریسـتان و تورکمـانیش بە مەبدەئی مونا قەهوەچی خۆشناو و شێخ رەیانی کۆنە کلدانی و ئیسلامی شیعە مەزهەبی ئێستا کە نوێنەرەکانیان بە دەنگی زێرەڤانی و لـیوا تایبەتەکان کە ناویان پێشمەرگەیە هەڵدەبژێردرێن, ئەوانیش دابەش بـوونە بەسـەر ئەو دوو ولاتە, بـزووتنەوەی دیمـوکراتی ئـاشوری و رێکخراوی کلدۆ ئاشوری و بەرەی تورکمانی زەقەی چاویان دێت, دەمیان بە کورسییەکە ناگات کە بە ناویانەوە دیاریکراون, ینك بەشی خۆی لە کورسی کەمینەکان وەرگرت ئیتر باسی جیاکردنەوەی لیستی دەنگدەران و شتی وا ناکات, ئەوانیش لەسەر مەبدەئی موناو رەیان دابەش دەبن بەسەر ئێران و تورکیا.

یەکێـك لە ئەگەرەکـانی ئەنجـامی هەڵبـژاردن دووبـارە کـردنەوەی سینـاریۆکەی کەرکووکە, بەوەی ئێرانییەکان هێزەکانی سەر بە خۆیان ببەنە بەغدا, کاتێك توانیان 53 کورسییەکە تەواو بکەن, لەوێوە دوور لە ژاوە ژاوو حکـومەت پێـك بهێـنـن و پـارتی ئـاوت کەنەوە بۆ چوارەم جار, هەرچەندە هێشتا دوو هێزی وەك نەوەی نوێ و گەل خۆیان لەو هاوکێشە سیاسییە یەکلا نەکردۆتەوە, بەڵام ئەوانە هێزی لچتقن بە هەر لایەکدا بکەون دوور نییە, یان پارچەی گەورە گەورەیان لێ ببێتەوە, ئەم سـ□ـیـنـاریۆیە دوو لەمپەری گەورە لە بەردەمیـدـایە بۆ سەرکەوتن:

تورکیـا و ئەمەریکـاو ئیسـرائیل و وڵاتـانی کەنـداو رێگـا بەم سیناریۆیە لە ئێستادا نادەن, چونکە دۆڕانی ئەوانیشە لە ناوچەکەو دەبێتە ئینتڵاقی عێراقێکی شیعەی ئیسلامی, دژ بەم سیناریۆیە بۆ ئەم مەبەستە هێزەکانی تورکیا لە هەرێمی کوردستان, لە حالەتی وا دا ئەگەری هەیە تا دێگەڵە بێت, هەروەها هەردوو پارێزگای هەولێر و دهۆك لە رووی ئیـدارییەوە بە دەـست پـارتین, هەڵبـژاردنەکە بۆ ئیـدارەی نـاوخۆیی نییەو ل□ بەردەم جێبەجێ کردنـی ئەم سـیناریۆیە هەموو ئەگەرێك هەیە, تەنانەت رووداوەکانی 16ی ئۆکتۆبەرو 31ی ئاب

دووبارە ببنەوە بە شێوە كۆنەكە يان شێوازى نوێ.
پارتى هەوڵى دا لە گەڵ ئێران پەيوەندى ئاسايى بكاتەوە, چونكە پشتيوانييە نێودەوڵەتييەكەى چەندە بەهێز بێت, كارايى ئێرانى نا بێت لە بەغدا, لەوێوە پەنجە ى خستۆتە بنا قاقاى, لەبەر ئەوەى دەست بەردارى توركيا و ئيسرائيل و ئەمەريكاو خەليج نەبوو, بۆيە دواى سەفەرە سەركەوتووانەكەى نيچير بارزانى ئەوجا لە كەركوك ئێران پشتى پارتى شكاند و روحى دڵى لە دڵى كوردستان هەڵكێشا و داى بە زەويا, شايى سەفەرە سەركەوتووەكەى لێ كرد بە شين.
وەك دەبينين دانيشتنەكان ميوانخانەى بابل لە بەغدا چەندە نا دەستوورى بێت بەرەى توركيا هەر دەبێت زوڕنا لێبدەن, تانەكان لەناو تەنەكەى زبڵەكەن, دادگاكان سياسين و بە ئيعازى كيلابييەكان كار دەكەن نەك ناو□□كى دەستوور, دەسكەوتەكان خوداوەندى پيرۆزن.
دەست بردن بۆ ئەم سيناريۆيە لەم قۆناغەدا بۆ ينك زۆر مەترسيدارە و ئەگەرى سيناريۆى چەشنى 31ى ئابى هەيە, زيانەكەى زۆر لە قازانجەكەى زياتر دەبێت, رازى نەبوونيش بۆ پارتى ئەگەرى دووبارە بوونەوەى سيناريۆى پەلامارى هەمە لايەنەى سەربازى هەيە لە لايەن عێراقەوە بەناوى چەسپاندنى شەرعيەت.
سيناريۆى دووەم گونجاوترە بۆ هەردوو لايان, ئەويش رێككەوتنە لە سەر كابينەى نوێ و بەردەواميدان بە بارودۆخى حازر, بێشك حكومەتە كۆنەكە دەڕوخێنن, حكومەتێكى نوێ لە خۆيان و خۆيان دوور لە گۆڕان و سۆسيالست پێك دەهێننەوە, هەم يەكێتى دەيڕوخێنێت , هەم پارتيش بە دانانەوەى مەسرور بارزانى ناتوانێكەى سەر دەگرێت, بە بەشدارى شەريكى نوێ ياخود هەر كۆنەكان , بەڵام ژمارەكەى دەگۆڕن لە كابينەى نۆوە بۆ كابينەى دە, ئاڵوگۆڕيش بە پۆستە سيادييەكان دەكەن, بەشى بنەماڵەكان زيادو كەم دەكات.
ئەوانەشى قوڕگيان لە گەڵ هاوار دڕا, ئيسراحەتيان نەكرد بە جرت و فرتى ئەم شارەو ئەو شارە, وێن□ س□□قييەكانيان بۆ يادگارى بۆ دەمێنێتەوە..تاس و حەمامى جارانيش دووبارە دەبێتەوە.